

CR Delta-voorzitter Wietse Duursma: 'Fokkerij wordt steeds meer datagestuurd'

Betrouwbare data als basis

De afgelopen jaren nam Wietse Duursma steeds meer managementbeslissingen op basis van fokkerijengetallen. De melkveehouder uit Bellingwolde is de nieuwe voorzitter van de coöperatie CR Delta en voorziet nog veel mogelijkheden als bedrijfsdata vanuit bijvoorbeeld mpr meer gedeeld worden. 'Pas als je data gaat delen, krijgen ze meerwaarde.'

tekst **Jaap van der Knaap**

Wie Wietse Duursma vraagt waarom hij aan de Universiteit van Wageningen de afstudeerrichting diervoeding koos, krijgt ad rem het antwoord. 'Omdat diervoeding en diermanagement leuker zijn dan fokkerij.' Dat klinkt wat vreemd voor een CR Delta-voorzitter, maar de glimlach verraadt dat er meer achter schuilt. 'Dat is mijn standaard antwoord. Ik zeg het om de vraagsteller uit te dagen dat er meer is dan fokkerij. Fokkerij is leuk, maar ik vind veel

dingen leuk; de wereld is veel groter.' Tijdens het interview met de 36-jarige melkveehouder uit Bellingwolde komt meerdere malen zijn brede interesse naar voren en beargumenteert hij heel gemakkelijk zijn antwoorden. 'Dus jij stelt dat ons bedrijf intensief is met 34.000 kg melk per hectare? Ik vind juist dat mijn bedrijf goed in balans is met de omgeving. We produceerden afgelopen jaar met ongeveer 260 koeien 2,5 miljoen kg melk. Ik werk daarvoor

samen met nabijgelegen akkerbouwers die mest afnemen en mais, korrelmais, graszaadhooi en stro leveren. Zo is de kringloop gesloten met korte afstanden.' Duursma, fokker van Duitslands meestgebruikte roodbonte stier Label Pp, maakt duidelijk doordachte keuzes voor zijn bedrijf. Hij trad in 2013 toe tot de raad van commissarissen van CRV. Recent werd hij gekozen tot voorzitter van de coöperatie CR Delta. 'Het aansturen van een melkveebedrijf of samenwerken in een be-

stuur draait om hetzelfde: mensen. Kijk goed of iedereen op de juiste plaats zit en of je samen de zaken kunt benoemen en verbeteren die ertoe doen. En als er iets niet goed gaat, vind ik het uitdagend om de kastanjes uit het vuur te halen.'

Waarom heeft u voor een bestuurlijke carrière gekozen binnen CR Delta en CRV?

'Ik heb een brede interesse, van landbouw en sport tot politiek. Ik heb fokkerij altijd interessant gevonden, en toen er bij CR Delta plaats was in het hoofdbestuur, besloot ik daarvoor te gaan. Doordat het melkveebedrijf, dat ik destijds nog samen met mijn ouders had en inmiddels heb

voor de afstammingsregistratie, dat er op de juiste manier melkproductie- en exterieurgegevens worden verzameld, fokwaarden worden berekend en dat de kwaliteit van de dataverzameling is geborgd. Het stamboek staat aan de basis van dataverzameling. En dataverzameling wordt steeds belangrijker.'

Een stamboek moet zich toch vooral met fokkerijzaken bezighouden?

'Fokkerij wordt steeds meer datagestuurd. Ik leg dat wel eens uit door mijn eigen bedrijfsontwikkeling te schetsen. In 2010 wilden we de veestapel flink uitbreiden via eigen aanwas en daarom insemi-

mend Nederland, de RVO, weer de stamboekerkenning voor 26 runderrassen gekregen. RVO had als opmerking dat het goed zou zijn om beter zichtbaar te maken welke taken CR Delta uitbesteedt en welke richtlijnen er worden gehanteerd. Dat advies volgen we op en binnenkort lanceren we daarvoor een eigen website.'

Toch zijn er nog critici die twijfelen aan het nut van het samenvoegen van stamboek en ki, zoals dat in Nederland in 1998 is gebeurd.

'Dankzij die fusie kunnen we nu juist op een uiterst efficiënte manier data verzamelen, verwerken en tot meerwaarde brengen. Ongebruikelijk is het niet, ook in Duitsland en Nieuw-Zeeland werken ki-organisaties en stamboek nauw samen. Sterker nog, ik zie dat in landen waar niet wordt samengewerkt, men de ontwikkeling van het ontsluiten van datastromen niet meer bij kan houden.'

Al die data zijn wel afkomstig van het boeren erf.

'Als melkveebedrijf produceer ik enorm veel data. En door die ruwe data te delen, te laten verwerken tot kengetallen, kan ik steeds betere beslissingen nemen. Er worden te veel data onvoldoende benut. In mijn managementprogramma zitten nog zoveel data over rantsoenen, vruchtbaarheid en diergezondheid, maar daar wordt nu nog te weinig mee gedaan. Pas als je data gaat delen, krijgen ze waarde.'

'Dat is ook een reden dat CRV, Friesland-Campina en Agrifirm gezamenlijk werken aan een systeem om data digitaal toegankelijk te maken. Zij zien alle drie dat de benutting van data verder ontwikkeld kan worden, maar dat de zeggenschap van die data via de coöperaties wel in boerenhanden moet blijven. Daarbij kunnen andere partijen die ook akkoord gaan met deze manier van omgaan met data, later sluiten als het systeem gereed is.'

Wat zou die samenwerking kunnen opleveren?

'Door gegevens van zuivel, voerindustrie en dierprestaties te koppelen krijg je enorme mogelijkheden. Met voeding kun je inspelen op melksamenstelling en met fokkerij kun je gericht fokken op wenselijke regionale melkstromen. Rondom kaasfabrieken bijvoorbeeld door koeien te fokken met de gewenste genen voor kappa-caseïne, waardoor bij het kaasmaken een efficiëntieslag van tien procent is te maken. Door het koppelen van data kun je zorgen voor maximale waardecreatie. We beseffen nog niet half welke mogelijkheden hier liggen. Wel staat vast dat het start met betrouwbare data, en dat begint met een goede stamboekwerking.'

'Pas als je data gaat delen, krijgen ze meerwaarde'

neerde ik nagenoeg alle dieren met gesekt sperma. Kort daarna kwam de intrede van genomic selection. Ik liet bij een aantal betere dieren DNA-onderzoek uitvoeren en de dieren met de beste genomuitslagen benutte ik voor embryo-transplantatie. De volgende fase was dat ik van alle dieren een genoomtest afnam. Ik werkte al met het stieradviesprogramma SAP, maar door de verwachtingswaarde daarin te vervangen door genoomfokwaarden kon ik betere paringen maken. Ook gebruikte ik de uitslagen om te besluiten welke dieren ik zou insemineren met Belgisch witblauw. De jongste ontwikkeling is dat ik uit de betere dieren het liefst vrouwelijke embryo's spoel, die ik samen met embryo's uit het Delta-satellietprogramma inzet om de volgende generatie te maken.'

'Deze managementbeslissingen kan ik alleen maken doordat ik op de fokwaarden en de achterliggende data ervan kan vertrouwen. Goede data verzamelen via het stamboek is daarin de basis.'

Het stamboek heeft het verzamelen van gegevens toch uitbesteed? Hoe zit dat?

'CR Delta heeft het prestatie-onderzoek en het vastleggen van afstammingsgegevens uitbesteed aan CRV. CRV verwerkt deze data bijvoorbeeld tot mpr- en exterieuruitslagen. De fokwaardeschatting voor stieren is uitbesteed aan de stichting Genetische Evaluatie Stieren, het GES.'

'Recent heeft CR Delta na een uitvoerige controle van de Rijksdienst voor Ondernem-

overgenomen, intussen uitgroeide tot een meermansbedrijf, kreeg ik de mogelijkheid het zo in te richten dat er ruimte is voor activiteiten naast het bedrijf.'

Welke taken heeft een voorzitter van CR Delta?

'Ik moet ervoor zorgen dat het hoofdbestuur als team goed functioneert en dat de besluitvorming goed verloopt. Een van de grootste aandachtsgebieden daarbij is de verantwoordelijkheid van CR Delta voor het stamboek. Het stamboek zorgt

